

Dansk i gymnasiet

Debatterende artikel

Hvad er din holdning til danskfaglige emner som læsning af litteratur, dialekternes forsvinden eller brugen af fikcionaliseringer i nyhedsartikler? Den debatterende artikel tager danskfaglige emner op til debat, og her skal din holdning brænde igennem. Har du ikke en holdning, så skal du undgå at skrive den debatterende artikel. Har du en holdning, men er du ikke i stand til at argumentere stærkt for den, så skal du også overveje at finde en anden genre at skrive i.

Hvad er formålet?

Den debatterende artikel skal vise, at du kan argumentere for din holdning til et danskfagligt emne. Med genren viser du derfor, at du selvstændigt og personligt kan anvende din danskfaglige viden til at diskutere et emne, der er relateret til danskfaget. Og du viser også, at du gennem analyser af argumentation og gennem skriveøvelser har udviklet en kompetence i at argumentere overbevisende.

I den debatterende artikel er det afgørende, at din læser klart kan identificere dit synspunkt og blive mødt af gode, solide argumenter, der kan overbevise, og som viser en forståelse af omverden og kan trække på en danskfaglig viden.

Desuden skal det skrives i et klart sprog med ingen eller få stavefejl og kommafejl.

Hvad skal jeg gøre i en debatterende artikel?

I det følgende præsenteres genren ud fra Ciceros pentagram med særligt fokus på, hvad emnet, modtageren og genren betyder for, hvordan argumentationen skal tage sig ud. Du skal skrive med en bevidsthed om, hvem din modtager er. Modtageren er alment kulturelt og kunstnerisk interesseret, så vedkommende følger med i litteratur, film og medier generelt. Modtageren er mellem 27 og 60 og kan komme fra Thy eller Hellerup. Desuden er den bekendt med danskfaglige begreber og dansk

litteraturhistorie og kunne derfor være en læser af Politiken eller Weekendavisen og ser gerne debat og kulturprogrammer på DR2. Generelt er din modtager ret tæt på at være en typisk dansklærer, men det er også andre end dansklærere. Modtageren har en betydning for dit sprog og for, hvordan du kan argumentere overbevisende.

Argumentationen

Argumentationen skal være stærk og solid. Din modtagergruppe gør, at patos nok ikke vil være den mest overbevisende appelform. Logos fungerer bedre. Så hav argumenter, der holder. Vær klogere end de tekster, du bliver bedt om at anvende. Tænk i principper, tænk i konsekvenser – tænk på den store kultur og vaner. I den debatterende artikel skal du kunne forholde dig til nogle danskfaglige spørgsmål på et overordnet niveau. Derfor skal du have belæg for din argumentation: Sandhedspostulater er der ikke pondus i. Argumentér med belæg for din påstand. Og gerne med argumenttyper, der appellerer til logos: årsagsargument, tegnargument, klassifikations- og generaliseringsargumenter. Desuden kan du med fordel anvende gendrivelsen som et retorisk kneb. At tage højde for modargumenterne til dit synspunkt vil styrke din argumentation.

Sproget

Fordi din modtager læser litteratur og er alment interesseret i kunst og medier, skal dit sprog være overbevisende.

Dit sprog skal have præg af en personlig stemme: Sproget skal have et personligt præg. Du skal bruge nogle sproglige billeder eller retoriske virkemidler, så det er tydeligt, at du har sat et præg på din tekst med en personlig stemme. Sproget skal derfor ikke være gennemført nøgternt, objektivt gengivende og tomt for værdiladninger. Tværtimod. Du skal brænde igennem, turde skrive med billedsprog og anvende andre sproglige, men også retoriske virkemidler.

Dit sprog skal være varieret: Du skal mestre dine sproglige virkemidler. Det betyder, at du skal kunne veksle mellem høj og lav stil og netop anvende de to stilarter, hvor det har en klar effekt og giver mening. Du skal kunne veksle mellem det kontante, nøgterne og objektive sprog, og så det mere sprudlende sprog - styret af en skrivelyst og kreativitet.

Dit sprog skal være flydende: Det skal være sammenhængende, og overgangen fra det ene til det andet skal være naturligt. Et spørgsmål kan føre dig videre. En problematisering af dit eget synspunkt kan lede frem til et forsvar af synspunktet.

Dit sprog skal være klart og korrekt: Det skal være tydeligt, hvad du mener, og din modtager må ikke være usikker på, hvad du mener. Desuden skal alle sproglige fejl undgås, da de ødelægger din mulighed for at opbygge etos hos modtageren.

Selv opgaven – hvad skal man?

Det danskfaglige emne er i fokus, så det er det emne, du skal forholde dig til og have en holdning til. Men der er nogle tekster, du skal inddrage og forholde dig til også. De tekster peger ind i emnet og har en relevans for emnet, så de skal indgå i opgaven, og du skal forholde dig til dem. Særligt den ene tekst skal du klart forholde dig til, idet du typisk skal debattere dens synspunkter.

De andre tekster i tekstforlægget skal du inddrage. De kan inddrages ved, at du diskuterer, hvad de siger, men det kan også være tekster, der i sig selv er udtryk for nogle tendenser eller problemer, der er relateret til emnet. Teksterne forholder sig derfor ikke nødvendigvis til emnet, men kan give dig nogle vinkler på emnet. Læs altid opgavebeskrivelsen grundigt igennem, så du ved, hvad du skal med de enkelte tekster.

Strukturen

Først er en **indledning**, der fører læseren ind i emnet. Her skal du introducere til emnet og gerne pege ind i debattens kerne. Fordi du sikkert ikke ved, hvad debattens kerne er, når du starter på din opgave, er det fornuftigt først at skrive din indledning som det sidste, fordi du så ved, hvad der er på spil i din opgave.

Herefter er der forskellige dele, der skal være i opgaven.

- en gennemgang af en teksts synspunkter (redegørelse)
- en debat af tekstens synspunkter
- en diskussion og en debat af andre synspunkter
- en afslutning, hvor du klart markerer dit eget synspunkt

Hvordan de forskellige dele indgår i opgaven er ikke afgørende. Bare de er med. Her følger tre bud på forskellige strukturer.

Struktur 1

Indledning
Diskussion af emne - kort
Redegørelse for synspunkter
Debat af synspunkt
Diskussion af emne - videre
Debat af emne
Afslutning med eget synspunkt

Struktur 2

Indledning
Redegørelse for synspunkter
Debat af synspunkter
Diskussion
Debat af emne
Afslutning med eget synspunkt

Struktur 3

Indledning
Debat af emne
Redegørelse for synspunkter
Debat af synspunkter
Diskussion
Debat af emne
Afslutning med eget synspunkt

Afslutningen

Uanset hvilken struktur, du vælger til din opgave, skal den afsluttes med, at du skarpt og klart angiver dit eget synspunkt. Det afsluttende synspunkt skal helst ikke komme bag på din læser, idet du igennem hele opgaven har talt i retning af dit hovedsynspunkt, men her til slut i opgaven skal du alligevel klart angive, hvad din holdning er. Det kan gøres med et par skarpe formuleringer, hvor du markant stiller din holdning frem. Men det forudsætter, at du opgaven igennem har været markant. Du kan også anvende retoriske eller sproglige virkemidler i denne del til at sætte yderligere fokus på din holdning, fx ved en triade eller en metafor, der passer godt ind i sammenhængen. Uanset hvad, skal din holdning stå klart frem.

Diskussion og debat - hvad er forskellen?

I en **diskussion** sætter du forskellige synspunkter op over for hinanden **uden** at markere din egen holdning. Her sammenstiller du synspunkterne og peger på, hvad synspunkterne overser eller har af konsekvenser. Diskussion kommer af ordet *discussio*, som betyder 'rystelse', 'undersøgelse'. I diskussionen skal man 'ryste' synspunkterne og pege på, hvad synspunkterne har blik for, og hvad de overser. Med diskussionen skitserer du forskellige synspunkter og viser styrker og svagheder ved perspektiver, synspunkterne tilbyder emnet. På den baggrund skal du markere dit eget synspunkt med en debat.

Typiske formuleringer i en diskussion

Debatten handler grundlæggende om....

På den ene side kan man argumentere for....

På den anden side kan man argumentere for...

Med det synspunkt overser....

(Afsender af tekst A) deler synspunkt med (afsender af tekst B), når det kommer til...

(Afsender af tekst A) er uenig med (afsender af tekst B) i...

De to skribenters synspunkter adskiller sig ved...

Problemet ved synspunktet er, at...

Hvis man forestiller sig..., viser det synspunktets svaghed:...

Når (Skribent A) skriver, at..., kan man indvende, at

I **debatten** argumenterer du selv for **dit synspunkt** om emnet. Og det er helt centralt for en debatterende artikel, at du markerer dit eget synspunkt. Her skal du argumentere grundigt og overbevisende.

Typiske formuleringer i en debat

Jeg mener ikke, at...

Jeg deler ikke det synspunkt, at...

For mig at se handler det om, hvorvidt.... Og her mener jeg, at....

Hvor ender vi henne, hvis...?

Vi er nødt til at sige fra over for..., fordi vi ellers...

Dansk.dk

SKRIVEPROCESSEN

Idéfasen

Brainstorm på emnet, inden du læser de tekster, der er knyttet til opgaven. Få så mange vinkler på emnet frem; tænk i konsekvenser for samfundet, for vores kultur, for menneskeheden. Tænk i paradokser, dilemmaer - problemer og løsninger. Tænk i kontraster: magt vs. frihed, frihed vs. hensyntagen til andre, individ vs. fællesskab. Man kan ikke anvende en formel til alle opgaveemner, så du skal gøre arbejdet med at tænke i muligheder, konsekvenser, paradokser. Brug eventuelt nedenstående synspunktmatrix til at lave brainstorm over.

SYNSPUNKTMATRIXEN

Cor

- Læs materialet igennem. Hvilke vinkler giver de på emnet?
- Kig i din undervisningsbeskrivelse. Hvilken danskfaglig viden (teori, begreber, viden, tekster) kunne det være nyttigt at inddrage i din opgave?

- Afgør, hvad dit hovedsynspunkt er. Hvad er din grundlæggende holdning, og hvilke argumenter kan du anvende til at begrunde din holdning?

Skrivefasen

- Lav en disposition for din opgave. Hvad kommer efter indledningen? Husk at have et afsluttende afsnit med en klar markering af dit hovedsynspunkt.
- Det kan være en god idé at starte med at skrive det afsnit, hvor du skal redegøre for synspunkterne i en tekst. Hovedpointen først og derefter andre væsentlige pointer.
- Diskuter synspunkterne, og fremlæg din holdning med belæg.
- Herefter kan du diskutere emnet bredere. Brug idéer fra din idéfase. Inddrag det øvrige tekstmateriale. Forhold dig nuanceret og personligt til emnet ved inddragelse af teksterne.

Redigering

- Lav korrekturlæsning
- Er der en rød tråd igennem opgaven? Er dit synspunkt klart - og argumenteret du grundigt for dit synspunkt?
- Kan sproget skærpes og gøres mere levende og personligt? Kan sætningslængderne varieres (korte sætninger markerer klare pointer)?
- Er der passager, der kan få lidt mere pondus ved anvendelse af sproglige og retoriske virkemidler?
- Peg selv på de tre/fire passager, der for alvor er gode. Kan du ikke finde dem, kan din læser heller ikke. Så skriv nogle af passagerne om, så du og dine synspunkter brænder igennem.

Andet...

Du må gerne anvende 'jeg', men lad det ikke være al for gennemgående. Brug også 'man' og undlad nogle gange helt at anvende personlige pronominer i dine sætninger.

Copyright Jan Aas

1. dk